

## Geoarcheologia

### Sylabus zajęć

#### Informacje podstawowe

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kierunek studiów</b><br>Geografia<br><b>Specjalność</b><br>GEOGRAFIA OGÓLNA<br><b>Jednostka organizacyjna</b><br>Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych<br><b>Poziom studiów</b><br>studia pierwszego stopnia<br><b>Forma studiów</b><br>studia stacjonarne<br><b>Profil studiów</b><br>profil ogólnoakademicki |                                                                                           | <b>Cykl dydaktyczny</b><br>2023/24<br><b>Kod zajęć</b><br>07GRFGOGS.12S.05860.23<br><b>Języki wykładowe</b><br>polski<br><b>Obligatoryjność</b><br>Fakultatywny<br><b>Blok zajęciowy</b><br>Przedmioty specjalnościowe |
| <b>Koordynator zajęć</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Iwona Hildebrandt-Radke                                                                   |                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Prowadzący zajęcia</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Iwona Hildebrandt-Radke                                                                   |                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Okres</b><br>Semestr 2                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia</b><br>• Wykład: 15, Zaliczenie z oceną | <b>Liczba punktów ECTS</b><br>2                                                                                                                                                                                        |

#### Cele kształcenia dla zajęć

| Kod | Cel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C1  | Głównym celem wykładu jest przybliżenie studentom stosunkowo nowej na gruncie polskim specjalności – geoarcheologii, przedmiotu, kierunków i metod badań oraz realizowanych na świecie i w Polsce projektów geoarcheologicznych. Dodatkowym celem wykładu jest pokazanie na przykładzie współpracy archeologii i nauk przyrodniczych współczesnych trendów badań naukowych – interdyscyplinarności i wynikających z tego korzyści |

## Wymagania wstępne

Wiedza z zakresu geografii i historii na poziomie szkole średniej

### Efekty uczenia się dla zajęć

| Kod                                          | Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie                                                                                                                                                                                       | Efekty uczenia się dla kierunku | Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| <b>Wiedzy - Student/ka:</b>                  |                                                                                                                                                                                                                               |                                 |                                                              |
| W1                                           | zna procesy geologiczne i morfogenetyczne działające w przeszłości w skali geologicznej, prehistorycznej i historycznej                                                                                                       | GRF_K1_W01                      | Kolokwium pisemne                                            |
| W2                                           | opisuje obieg wody w przyrodzie oraz elementy bilansu wodnego w kontekście wykorzystania zasobów wodnych przez człowieka w pradziejach                                                                                        | GRF_K1_W03                      | Kolokwium pisemne                                            |
| W3                                           | zna przemiany ekosystemów w holocen i ma wiedzę w zakresie metod ich badań,                                                                                                                                                   | GRF_K1_W10                      | Kolokwium pisemne                                            |
| W4                                           | rozumie i odkrywa wzajemne zależności pomiędzy biotycznymi, abiotycznymi i kulturowymi składnikami powłoki krajobrazowej                                                                                                      | GRF_K1_W06                      | Kolokwium pisemne                                            |
| W5                                           | ma podstawową wiedzę zakresie oceny wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze w pradziejach i czasach historycznych                                                                                            | GRF_K1_W13                      | Kolokwium pisemne                                            |
| W6                                           | rozumie i klasyfikuje przejawy degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego w skali globalnej, lokalnej i regionalnej, wskazuje prawne, ekonomiczne i techniczne instrumenty jej ochrony i rozumie zasady ich działania | GRF_K1_W13                      | Kolokwium pisemne                                            |
| <b>Umiejętności - Student/ka:</b>            |                                                                                                                                                                                                                               |                                 |                                                              |
| U1                                           | potrafi wykorzystać wiedzę geograficzną do charakterystyki geologicznej i geomorfologicznej stanowisk archeologicznych                                                                                                        | GRF_K1_U07                      | Kolokwium pisemne                                            |
| U2                                           | potrafi ocenić udział człowieka w przemianach środowiska w długiej perspektywie czasowej                                                                                                                                      | GRF_K1_U08                      | Kolokwium pisemne                                            |
| U3                                           | potrafi śledzić narastającą antropogenezę na przestrzeni dziejów                                                                                                                                                              | GRF_K1_U08                      | Kolokwium pisemne                                            |
| <b>Kompetencji społecznych - Student/ka:</b> |                                                                                                                                                                                                                               |                                 |                                                              |
| K1                                           | rozumie wartość badań naukowych z punktu widzenia rozwoju cywilizacji, i w tym kontekście także badań geoarcheologicznych                                                                                                     | GRF_K1_K03                      | Kolokwium pisemne                                            |

### Treści programowe dla zajęć

| Lp. | Treści programowe dla zajęć                                                                                | Efekty uczenia się dla zajęć | Formy zajęć |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|
| 1.  | Miejsce geoarcheologii wśród specjalności i dyscyplin naukowych. Główne kierunki badań geoarcheologicznych | W1, W3, W5, W6, U1           | Wykład      |

| Lp. | Treści programowe dla zajęć                                                                                                            | Efekty uczenia się dla zajęć | Formy zajęć |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|
| 2.  | Omówienie podstawowych pojęć i terminów geoarcheologicznych. Formowanie się stanowisk archeologicznych.                                | W3, W5, U2                   | Wykład      |
| 3.  | Badania geoarcheologiczne w różnych środowiskach sedymentacyjnych (stokowym, fluwialnym, eolicznym, basenów sedymentacyjnych, morskim) | W2, W4, W5, W6               | Wykład      |
| 4.  | Metody badań geoarcheologicznych                                                                                                       | W3, W4, U2                   | Wykład      |
| 5.  | Sposoby opisu terenowego i jego interpretacja, charakterystyka procesów depozycji bazujących na kryteriach opisowych                   | W1, W5, U1                   | Wykład      |
| 6.  | Stan zachowania pozostałości archeologicznych w środowiskach suchym, podmokłym i zimnym                                                | W1, W4, W5                   | Wykład      |
| 7.  | Metody datowania w archeologii i geoarcheologii                                                                                        | W3, U1                       | Wykład      |
| 8.  | Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (archeologicznego) – wspólne cele i problemy                                          | W4, W5, W6, U1, U3, K1       | Wykład      |

### Informacje dodatkowe

| Forma zajęć | Metody i formy prowadzenia zajęć                                               |
|-------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Wykład      | Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny |

| Forma zajęć | Warunki zaliczenia zajęć                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wykład      | Warunkiem zaliczenia wykładu jest pozytywna ocena z kolokwium pisemnego.<br>Skala ocen:<br>Bardzo dobry (bdb, 5,0) - od 90% punktów,<br>Dobry plus (db plus, 4,5) - od 80% punktów,<br>Dobry (db, 4,0) - od 70% punktów,<br>Dostateczny plus (dst plus, 3,5) - od 60% punktów,<br>Dostateczny (dst, 3,0) - od 50% punktów,<br>Niedostateczny (ndst, 2,0) - poniżej 50% punktów. |

### Literatura

#### Obowiązkowa

1. Hildebrandt-Radke I. 2007: Geoarcheologiczne aspekty badań pradziejowych i historycznych zespołów osadniczych. [w:] Środowisko-Człowiek-Cywilizacja, Makohonienko M., Makowiecki D., Kurnatowska Z. (red.), t. 1. Seria Wydawnicza Stowarzyszenia Archeologii Środowiskowej. „Studia interdyscyplinarne nad środowiskiem i kulturą w Polsce”. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań: 57-70.
2. Ławecka D. 2003: Wstęp do archeologii, PWN, Warszawa
3. Rapp G. Jr., Hill C.L. 1998: Geoarchaeology. The Earth-Science Approach to Archaeological Interpretation. Yale University Press, Yale
4. Renfrew C., Bahn P. 2002: Archeologia. Teorie, metody, praktyka. Prószyński i Spółka. Warszawa.
5. Waters M.R. 1996: Principles of geoarchaeology. A North American perspective. The University of Arizona Press, Tucson.

**Nakład pracy studenta i punkty ECTS**

| Rodzaje zajęć studenta              | Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| Wykład                              | 15                                                                  |
| Przygotowanie do zaliczenia         | 20                                                                  |
| Czytanie wskazanej literatury       | 20                                                                  |
|                                     |                                                                     |
| <b>Łączny nakład pracy studenta</b> | <b>Liczba godzin</b><br>55                                          |
| <b>Liczba punktów ECTS</b>          | <b>ECTS</b><br>2                                                    |

\* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

## Efekty uczenia się dla kierunku

| Kod        | Treść                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| GRF_K1_K03 | Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uwzględniania wartości badań naukowych z punktu widzenia rozwoju cywilizacji, a także wykazuje gotowość do upowszechniania tych dokonań                                                                                                                                      |
| GRF_K1_U07 | Absolwent/ka potrafi posługiwać się terminologią geograficzną, znajdować i selekcjonować informacje z literatury geograficznej, w języku polskim, języku angielskim lub wybranym języku obcym nowożytnym oraz samodzielnego aktualizowania i poszerzania wiedzy geograficznej                                  |
| GRF_K1_U08 | Absolwent/ka potrafi formułować i analizować problemy dotyczące zmian środowiska geograficznego i sytuacji społeczno-gospodarczej w skali lokalnej, regionalnej i globalnej na podstawie różnych źródeł informacji                                                                                             |
| GRF_K1_W01 | Absolwent/ka zna i rozumie specyfikę geografii, jej genezę i rozwój, a także zna jej strukturę wewnętrzną, przedmiot i metody badań; oraz zna miejsce geografii w systemie nauk i jej powiązania z innymi naukami                                                                                              |
| GRF_K1_W03 | Absolwent/ka zna i rozumie główne podsystemy przyrodnicze (w tym atmosfera, hydrosfera, litosfera, pedosfera i biosfera) i podsystemy społeczno-ekonomiczne (w tym antroposfera wraz ze środowiskiem społecznym i otoczeniem gospodarczym) środowiska geograficznego, ich własności i wzajemne współzależności |
| GRF_K1_W06 | Absolwent/ka zna i rozumie zróżnicowanie społeczno-kulturowe, gospodarcze i polityczne świata w kontekście różnych dróg rozwoju krajów i regionów, zachodzących procesów integracji i globalizacji oraz uwarunkowań środowiska przyrodniczego                                                                  |
| GRF_K1_W10 | Absolwent/ka zna i rozumie rozmieszczenie składników przyrodniczych środowiska geograficznego oraz prawidłowości zachodzące pomiędzy nimi (w tym relacje ekologiczne), a także rozumie procesy przemian ekosystemów w różnych skalach czasowych i przestrzennych                                               |
| GRF_K1_W13 | Absolwent/ka zna i rozumie różne aspekty ochrony środowiska oraz podstawowe opracowania strategiczne w zakresie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze, a także ich rolę w gospodarowaniu i zarządzaniu środowiskiem                                                                         |